

ZMARŁ PROF. DR HAB. ANDRZEJ KOLA – WYBITNY ARCHEOLOG I NAUCZYCIEL AKADEMICKI

Posted on 22 grudnia 2025

Z głębokim smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci prof. dr. hab. Andrzeja Koli – wybitnego archeologa, nauczyciela akademickiego i wieloletniego pracownika Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, prodziekana Wydziału Nauk Historycznych UMK w latach 1999-2002. Miał 85 lat.

Profesor Andrzej Kola urodził się 17 stycznia 1940 roku w Toruniu. Był absolwentem II Liceum Ogólnokształcącego oraz Studium Nauczycielskiego, a następnie studiów archeologicznych na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika. Z tą uczelnią związał całe swoje życie zawodowe. Już w czasie studiów brał udział w badaniach archeologicznych, m.in. na terenie ruin zamku krzyżackiego w Toruniu.

Pracę naukową rozpoczął w połowie lat 60. w Katedrze Archeologii Polski i Powszechnej UMK. Jego wczesne badania koncentrowały się na średniowiecznym Chełmnie oraz grodach ziemi chełmińskiej – tej problematyce poświęcił zarówno rozprawę doktorską, jak i habilitacyjną. W 1995 roku objął stanowisko profesora UMK, a w 2007 roku otrzymał tytuł profesora nauk humanistycznych.

Od 1990 roku kierował Zakładem (Pracownią) Archeologii Podwodnej UMK, współtworząc jeden z najważniejszych ośrodków tej specjalizacji w Polsce. Pod jego kierownictwem prowadzone były pionierskie badania na Jeziorze Lednica, które doprowadziły do odkrycia relikwów Ostrowa Lednickiego – jednego z kluczowych centrów państwa pierwszych Piastów. Szczególnie miejsce w dorobku Profesora zajmowały badania archeologiczne w miejscach zbrodni totalitaryzmów. Kierował pracami ekshumacyjnymi polskich archeologów w Charkowie (Piatichatki) w latach 1994-1996, a następnie nadzorował badania w Bykowni pod Kijowem, w Jedwabnem oraz na terenie obozów zagłady w Bełżcu i Sobiborze. Był autorem fundamentalnych publikacji dokumentujących wyniki tych prac, które wniosły trwałą wkład w badania nad najtragiczniejszymi kartami XX-wiecznej historii.

W latach 1995-2002 prowadził także badania archeologiczne ogrodów historycznych w Oporowie, Jędrzejowie, Białymstoku i Choroszczy. Był członkiem Rady Fundacji Generał Elżbiety Zawackiej i aktywnie współpracował z Fundacją, publikując w jej Biuletynie oraz współorganizując sesje naukowe poświęcone problematyce katyńskiej.

Profesor Andrzej Kola był autorem i współautorem licznych publikacji naukowych, które na trwałe wpisały się w dorobek polskiej archeologii, zwłaszcza archeologii podwodnej oraz badań nad miejscami pamięci i zbrodni totalitaryzmów. Za swoją działalność naukową, dydaktyczną i społeczną został uhonorowany wieloma odznaczeniami, m.in. Krzyżem Kawalerskim i Krzyżem Oficerskim

Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Medalem „Opiekun Miejsc Pamięci Narodowej”, Medalem „Pro Memoria”, Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz Nagrodą Lednickiego Orła Piastowskiego.

Pozostawił po sobie ogromny dorobek naukowy, rzeszę wychowanków oraz pamięć o badaczu niezwykle rzetelnym, zaangażowanym i wrażliwym na znaczenie przeszłości. Jego praca i osiągnięcia na trwałe pozostaną częścią polskiej nauki i kultury.

Rodzinie i Bliskim Pana Profesora składamy wyrazy głębokiego współczucia.

**Uroczystości pogrzebowe śp. prof. dr. hab. Andrzeja Koli odbędą się w piątek 9.01.2026 r. w Toruniu.
Msza św. żałobna zostanie odprawiona o godz. 11:30 w kościele św. Jakuba Apostoła przy Rynku Nowomiejskim 6.
Ceremonia pogrzebowa będzie miała miejsce na cmentarzu parafialnym w Kaszczorku.**